

**PEDAGOŠKI
VODIČ
NARODNOG
MUZEJA
ZADAR**

SADRŽAJ

4	1. Muzej?!
12	2. Kustos?!
22	3. Stigli smo u muzej, što sad?
26	4. Muzeji važni ili?
36	5. Za one koji žele znati nešto više!
44	5.1. Kratka povijest Narodnog muzeja Zadar
58	6. Izvori

Dragi naši mali i veliki, sadašnji i budući posjetitelji,

pred Vama je vodič kroz muzeje, s naglaskom na Narodni muzej Zadar, koji će Vam, nadamo se, služiti za lakše snalaženje u muzeju i uz pomoć kojeg ćete još više razumijeti kako muzej funkcionira. Kako nastaje muzej, tko ga sve može osnovati? Kako nastaju izložbe i na koji način se izložbe postavljaju? Tko sve sudjeluje u procesu rada muzeja? Što se događa „iza kulisa“? Sve to i još mnogo toga saznajte u ovom malom, a velikom vodiču.

Pedagoški vodič Narodnog muzeja Zadar je nastao iz potrebe objedinjavanja podataka o samom Muzeju i činjenica koje možda nisu svima poznate. Razlog izrade vodiča je bio i stvaranje jedinstvenog sadržaja koji će posjetiteljima omogućiti da na jednom mjestu imaju sve potrebne informacije o muzejima. Narodni muzej Zadar je kompleksni muzej čiji prostori su dislocirani i nalaze se na cijelom Poluotoku, neki čak i izvan grada Zadra, na otoku Ižu. Njegovi odjeli funkcioniraju kao zasebni muzeji, ali su dio jedne cjeline, jednog muzeja. Uz pomoć vodiča, koji je pred Vama, upravo će ta cjelina doći do izražaja. Pitanje bi li funkcionirali bolje kao cjelina ili kao zasebni muzeji ostavljamo za neko drugo mjesto i neke druge rasprave. Kao cjelina, Narodni muzej Zadar djeluje više od 190 godina i tijekom skoro dva stoljeća promijenio je i naziv i sastavnice, ali zadržao je svrhu: rad na očuvanju, zaštiti i prezentaciji kulturne i prirodne baštine Republike Hrvatske.

Pedagoški vodič Narodnog muzeja Zadar je namijenjen svim dobnim skupinama, a posebno djeci i učenicima kako bi upoznali povijest muzeja.

Nadam se da će vam putovanje u svijet muzeja biti zanimljivo i da ćete naučiti nešto novo.

Lucija Sekula, viša kustosica pedagoginja

Pozdrav svima

Ja sam Zorica, a moj zadatak
je odvesti Vas u čudesni svijet
muzeja!

To je dugo putovanje, ali
vjerujem da će i Vama biti
zabavno kao i meni prilikom
istraživanja. Krenimo!

1.

MUZEJ?!

U REDU, ŠTO ZNAMO O MUZEJIMA? ŠTO JE TO TOČNO MUZEJ? JEDNA VELIKA ZGRADA U KOJOJ JE PUNO STARIH PREDMETA KOJE NE SMIJEŠ DIRATI? ILI ZGRADA U KOJOJ SE MOŽEŠ ZABAVITI I NEŠTO NOVO NAUČITI?

Muzeji jesu zgrade, ponekad ogromne, ponekad malene. U njima se može vidjeti puno toga, neki predmeti su više zanimljivi, neki manje, ali to ovisi o tome što nekog posjetitelja zanima. Muzeja ima različitih i moramo se složiti da svaki posjetitelj može pronaći muzej koji će baš njemu biti zanimljiv. Ali kako su muzeji nastali? Jesu li oni tu samo da čuvaju stare predmete? I nisu baš. Njihova prva zadaća je čuvanje i zaštita predmeta, ali uz nju se nadovezuje i zadaća prezentiranja tih predmeta javnosti. Ta prezentacija se radi tako da se predmeti poslože u izložbe i omogući se svakom posjetitelju ulazak u prostor muzeja. U tom prostoru posjetitelji mogu pitati sve što ih zanima, ako nisu pronašli informaciju pokraj predmeta.

Muzeji postoje jako puno godina, stoljeća, čak i tisućljeća, ali ovakvi muzeji kakve vi danas možete posjetiti postoje od početka 19. stoljeća, znači preko 200 godina. Naravno, ipak su se malo modernizirali.

Najstariji muzej, kako kažu izvori, je onaj iz III stoljeća prije Krista (da, da, prije Krista, dobro ste pročitali), a poznat je pod imenom Aleksandrijski muzej. Pitate se što je tako stari muzej mogao čuvati da je bilo starije od njega? Priznajem pitanje je sasvim u redu.

Aleksandrijski muzej i knjižnica

Aleksandrijski muzej nije bio muzej kao današnji muzej, naravno. Osnovan je kao hram muza i vrh duhovne hijerarhije, bio je središte znanstvene, kulturne i umjetničke djelatnosti. Uz knjižnicu, sadržavao je istraživačke laboratorije, astronomski opservatorij, predavaonice i učionice, botanički i zoološki vrt. U zbirkama je, uz knjige, bilo minerala i prirodnih rijetkosti, ali ne i umjetnička djela.¹

Za to vrijeme poprilično moderan.

Danas postoje muzeji „svega i svačega“, samo u Republici Hrvatskoj postoji registrirano 170 muzeja i galerija². U gradu Zadru postoje četiri javna (Narodni muzej Zadar, Arheološki muzej Zadar, Muzej antičkog stakla i Stalna izložba crkvene umjetnosti – SICU) i jedan privatni muzej (Muzej iluzija). Jeste posjetili sve?

**MODERAN NEKI
MUZEJ, TAJ
ALEKSANDRIJSKI,
ZAR NE?**

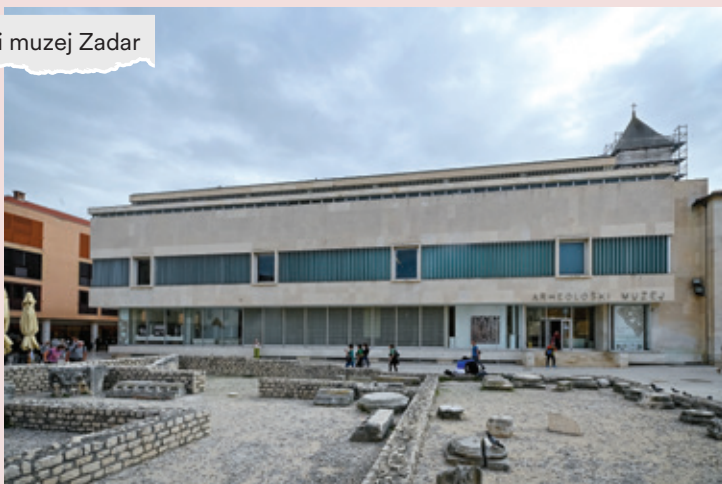

Narodni muzej Zadar

¹ Aleksandrijski muzej i knjižnica. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 22.8.2024. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/aleksandrijski-muzej-i-knjiznica>>.

² Prema podacima iz Upisnika javnih i privatnih muzeja u Republici Hrvatskoj (<https://upisnik.mdc.hr/hr/>)

Arheološki muzej Zadar

Muzej antičkog stakla

Stalna izložba crkvene umjetnosti – SICU

Što o muzejima kažu najmlađi posjetitelji muzeja, djeca u dječjim vrtićima? Što je za njih muzej? Pročitajte što su nam poslali kao odgovor na naše pitanje što je to muzej?

U muzeju su stvari izložene da bi ih mi vidjeli.
(K.M., 5 g.)

U muzeju se nalaze dragocjene stvari.
(M.P., 6 g.)

U muzeju se nalaze čudni likovi. U muzej dolazimo na izložbe. (M.D., 6 g.)

Gdje vidiš stvari iz prošlosti (David)

Kuća u kojoj su sačuvane prapovijesne stvari.
(Željko)

Mjesto gdje se čuvaju stvari (Katarina)

Tamo gledamo stvari i nešto što su neka djeca radila (Roko)

Tamo gdje se gledaju stvari koje su napravljene u prošlosti (Nina)

To je kuća u kojoj se pokazuju stvari koje su bile u prošlosti (Domagoj)

Jedna stvar gdje se izlažu stvari koje su postojale prije mnogo mnogo godina (Nina)

U muzeju su slike koje je netko napravio
(Rita 6 god.)

Muzej je skladište gdje stoje kipovi
(Patrik 5 god.)

Moramo priznati da su im odgovori poprilično zanimljivi.

Osim općih muzeja, kojima pripada i Narodni muzej Zadar, postoje i specijalizirani muzeji. Opći muzeji imaju zbirke koje su različite po svojim predmetima (povijesnu zbirku, zbirku kiparstva, etnološku zbirku i tako dalje). Specijalizirani muzeji imaju zbirke koje su iste prema području kojem pripadaju, to su arheološki, etnografski, muzeji znanosti i tehnike, povijesni, prirodoslovni, umjetnički, muzeji primijenjenih umjetnosti i drugo.

Naši posjetitelji poznaju sljedeće vrste muzeja:

**MOŽETE LI SE
SJETITI NEKOG
OPĆEG I NEKOG
SPECIJALIZIRANOG
MUZEJA KOJEG
STE POSJETILI?**

**U muzeju se nalaze slike
(A.B.K., 6 godina)**

**U muzeju gledamo kosti od
dinosaurusa, drago kamenje.
(K.M., 5 godina)**

**Muzej nam je važan jer
je vrijedan. U muzeju
gledamo staru robu i stare
naušnice.(M.P., 6 godina)**

**Mogu vidjeti stare čovike
i kako su gradili, postoji
muzej onaj u Zadru (Đuje,
6 godina)**

**Barbe ono što je umrilo
stave u muzeji i drugi ljudi
dođu gledati (Patrik 5
godina)**

**Čisti se ono što se iskopa
(dijamanti) i stavi se na
podlogu da svi mogu viditi
(Oskar 5 godina)**

**Staklo se iskopa, opere,
sastavi i isto stavi na
podlogu da drugi gledaju
(Patrik 5 godina)**

**Imamo muzeje za slike,
kipove, ribe, dinosauruse, kosti
od čovjeka, avione, robu
(kostime), staklo (više autora
od 3 do 5 godina)**

Morski, o kostima (David)

Sa slikama i dinosaurima (Andro)

Postoje kosti dinosaura, slika i muzej stvari (Željko)

U muzeju možemo viditi dijamante, zlatne kamene, slike, staklo (više autora)

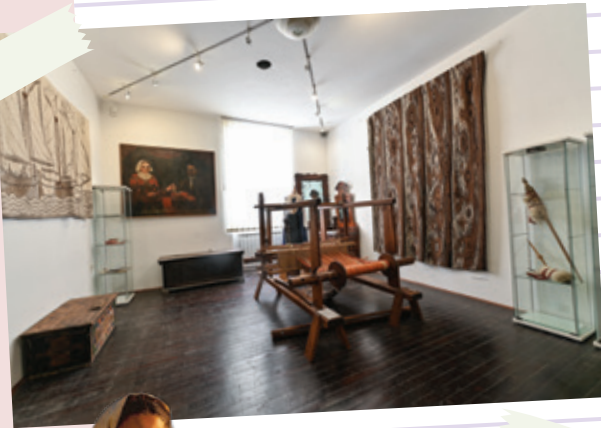
Stkla, kostura i kipova (Katarina)

Zabavni (Roko)

Životinjski muzej (Lucas)

Gradski i obični (Nina)

Na kojima se pokazuju praljudi (Domagoj)

Muzej stakla i novi muzej (Ivano)

Prapovijesnih ljudi (Nina)

Ovih muzeja ima zaista mnogo, zar ne? Zašto oni uopće postoje? Jesu nam potrebni?

EVO JEDNA PRIČA: Zorica je u školi učila o tradiciji u njenom kraju i učiteljica je spomenula odjeću i nakit koji su nosili, kao i razne predmete koje su sami izrađivali i koristili ih u kuhanju, na primjer. I baš ju je to zanimalo. Stigla je kući i upitala svoju mamu zna li ona kakvu odjeću je nosila baka dok je bila mlada. Mama je odgovorila da zna, ali ne sjeća se točno, samo zna da je to bilo nešto kao danas narodna nošnja. Zorica ju upita, pa kako izgleda narodna nošnja? Mama joj je objašnjavala nejasno i nažalost, nije imala nijednu fotografiju bake dok je bila mlada. Zorica je odlučila otići pitati baku. Baka se iznenadila pitanjem i odgovorila joj je, uz smijeh, kako ona nije nosila narodnu nošnju jer ipak nije toliko stara, ali njena baka, Zoričina

šukunbaka, je nosila i to pravu narodnu nošnju. Zorica je htjela vidjeti tu narodnu nošnju i saznati kako je to napravljeno. Baka ju nije imala, ali se dosjetila kako u Zadru postoji Etnološki odjel Narodnog muzeja Zadar na Narodnom trgu i kako oni imaju izložene upravo narodne nošnje kakve je i njezina baka nosila. Zorica se s bakom uputila u Etnološki odjel i vidjela originalne nošnje iz 19. i 20. stoljeća. Osim nošnji, vidjela je i druge predmete koji su dio tradicije i malo je reći da je bila oduševljena. Sljedeći dan je ispričala svojim prijateljima o njenom izletu i svi su se složili kako bi zajedno trebali posjetiti Etnološki odjel i tamo vidjeti sve te zanimljive predmete. Nakon posjete Etnološkom odjelu, saznali su da u Narodnom muzeju Zadar postoje još tri druga odjela u kojima mogu vidjeti umjetnička djela Hrvatske, zanimljive životinje i biljke i saznati nešto više o povijesti samog grada u kojem žive. Nisu zapamtili imena odjela, ali im je učiteljica obećala posjete svim odjelima do kraja školske godine.

Muzeji služe upravo tome, kako bi „uživo“ vidjeli povijesne predmete, kako bi saznali zaista kako se živjelo, što su sve naši pretci radili, kako su se zabavljali, kakve su bile škole, koje sve vrste životinja, biljaka, minerala postoje u našoj okolini, kako bismo vidjeli neke od najljepših umjetničkih djela, kako bismo kreirali svoje mišljenje, svoj stav prema kulturnoj i prirodnoj baštini koja je dio nas i prema kojoj je potrebno imati poštovanje.

Da muzeji ne postoje i da nema nikog tko bi brinuo o tim predmetima, ne bismo mogli upoznati našu prošlost, a tad ni shvatiti sadašnjost kako bismo bolje živjeli u budućnosti.

Ako vas i to zanima pratite dalje....

**A TKO SU
TE OSOBE
KOJE RADE
U MUZEJU?**

The image shows a highly decorative ceiling with a central circular vent featuring a black and white geometric pattern. The ceiling is adorned with intricate, light-colored stucco or plasterwork, including floral and scrollwork designs. A track of modern spotlights is visible on the right side of the ceiling. Below the ceiling, two tall, ornate mirrors with dark, carved frames are mounted on the wall. The overall color palette is warm and golden, with white accents.

2.

KUSTOS?!

Jeste li se ikad zapitali tko je tu izložbu pripremio i zašto su baš ti predmeti na izložbi? Tko to radi u muzeju? Što te osobe sve rade tamo?

Evo odmah odgovor na žive predmete: Ne ožive zaista, osim ako ih modernim tehnologijama „oživimo“ 😊

Ponovno smo naše najmlađe posjetitelje upitali tko radi u muzeju. Pročitajte što su nam rekli:

MISLITE
LI DA I
NJIMA
OŽIVE
PREDMETI
PREKO
NOĆI?

U muzeju rade majstori
koji spajaju kosti,
police, okvire za slike
(Patrik 5 godina)

Tete koje nas vode po
muzeju i na kraju nam
daju crtati ili nešto
napraviti od nečega
(Rita 6 godina)

U muzeju radi teta
Lucija (Sara 4 godina)

Teta koja radi tamo
(Duje)

Neki čovjek (David)

Moj tata (Andro)

Neki ljudi (Filip)

Jedni ljudi (Željko)

Pa neki posebni ljudi
koji to održavaju
(Katarina)

Tete, neke barbe
(Roko)

Neki barbe (Lucas)

Neka teta (Marta)

Policajci i ljudi
(Patricija)

Teta, ona nas vodi
kroz muzej (Domagoj)

Neka teta i barba. Oni
su muzej (Ivano)

Rade oni koji rade u
muzeju (Nina)

Tko su te osobe koje se trude posjetiteljima olakšati posjet i koje brinu o predmetima, a u dosta slučajeva i odluče koji predmet može doći uopće u muzej? Osnovno stručno zvanje u muzeju je kustos. To je osoba koja brine da su predmeti u muzeju posloženi u zbirke, da se ti isti predmeti čuvaju i da se predstavljaju na izložbama. Kustos brine i da posjetitelj nauči nešto o tim predmetima, ali i pomaže svima koji zatraže pomoć vezanu uz predmete koje čuva. Čuvaju li svi kustosi sve predmete? Ne, isto kao što profesorica matematike ne predaje hrvatski ili engleski, tako postoje i kustosi povijesti, povijesti umjetnosti, arheolozi, prirodoslovci, kustosi pedagozi, dokumentaristi i razno razna druga zanimanja, ovisno o tome u kojem muzeju rade.

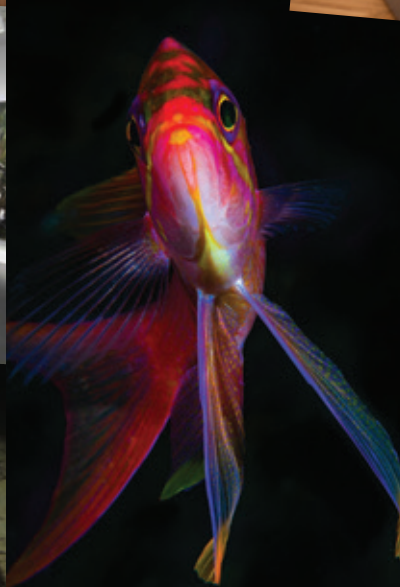
U Narodnom muzeju Zadar imamo kustosa povjesničara, kustosa povijesti umjetnosti, kustosa prirodoslovca, kustosa etnologa, dokumentaristu i pedagoga. Imamo i fotografa i muzejske tehničare, kao i knjižničarku i kućne majstore i ravnateljicu. Na info pultu u svakom izložbenom prostoru NMZ-a dočekat će vas gospođa ili gospodin koji znaju sve što u tom prostoru možete pogledati. U svojim uredima, da sve glatko ide, brinu se i administratorica, tajnik i računovotkinja. Naše kolegice iz marketinga se brinu da obavijest o našem radu dođe do javnosti na zanimljiv i moderan način.

POSTAVLJANJE IZLOŽBE

Svi oni zajedno surađuju kako bi izložbe bile zanimljive posjetiteljima i kako bi pokazali što sve imamo u muzeju. A imamo zaista puno toga. I to kad se sve zbroji imamo preko 100 000 (sto tisuća!!) predmeta. Jeste li ikad vidjeli 100 000 predmeta na jednom mjestu? To treba biti jedno ogromno mjesto, zar ne? Naravno, svi ti predmeti ne mogu biti odjednom izloženi na nekoj izložbi i zato kustosi odabiru predmete prema temi izložbe i prema svom području rada. U Narodnom muzeju Zadar imamo 4 odjela koji čuvaju različite predmete. Imamo Etnološki odjel koji brine o predmetima koji su vezani uz tradiciju, uz običaje našeg područja. Oni čuvaju narodne nošnje, tradicijski nakit, stare razglednice i fotografije koje prikazuju kako se živjelo prije puno godina. Prikazuju tradicijski način života. Ako posjetite Etnološki odjel na Narodnom trgu vidjet ćete kako su se ljudi odijevali, koji nakit su nosili, kako su se zabavljali i u kakvim kućama su živjeli. Zvuči zanimljivo? I to ne samo ljudi u gradu, nego i ljudi na otocima i u zaleđu grada.

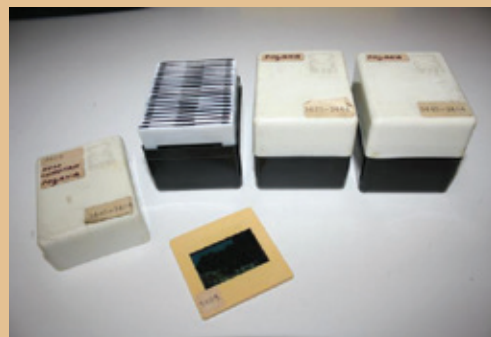

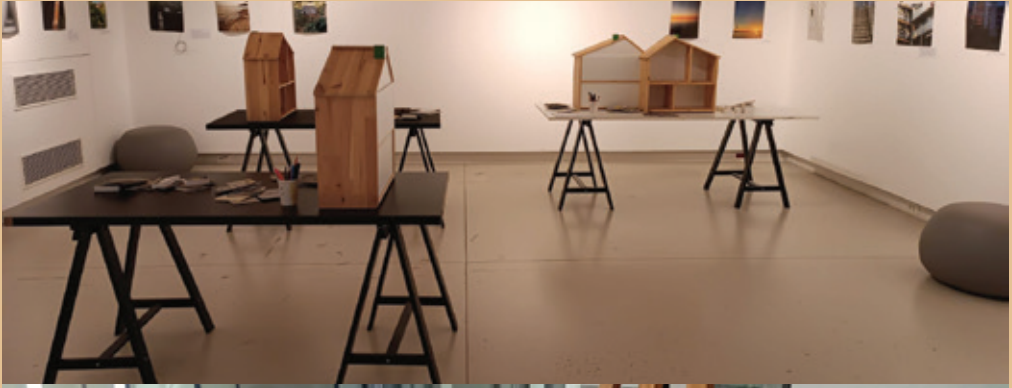
Zatim imamo odjel Muzej grada Zadra. Sam naziv govori o tome kakve predmete čuva. Predmeti koji su vezani uz prošlost grada i njegovih stanovnika. Ako posjetite izložbe ovog odjela, moći ćete saznati puno više toga o samom gradu, kakve su to osobe živjele u njemu, koja su događanja oblikovala grad da izgleda kao danas? Možete saznati i kakvo su oružje koristili, a na razglednicama pogledajte kako je grad izgledao u 19. i 20. stoljeću....

Ako vas više zanima priroda, odnosno životinje, biljke i minerali, za vas je onda kao stvoren Prirodoslovni odjel. Tamo možete pronaći čak i morskog psa, vuka, lisicu, zaštićene i rijetke životinjske vrste, sve pod jednim krovom. I što mislite kako se slažu međusobno? Moramo vam reći da nema svađanja ni lova, žive zajedno već dugi niz godina i rado primaju i nove stalne goste. Druže se na izložbama, svoju ulogu odrade izvrsno i čak neki dopuštaju da ih se pomazi. Da su tako dobri, zaslužne se osobe koje se zovu preparatori. Oni znanstvenim postupcima sačuvaju tijelo životinje u izvornom obliku tako da može trajati godinama. Nama, gledateljima tih životinja, one izgledaju kao da će svaki tren skočiti na nas i pozdraviti nas. Međutim, neće. U Prirodoslovnom odjelu se čuvaju, između ostalog, i zaštićene i ugoržene životinje, biljke i minerali, kako bi se osvijestilo posjetitelje na važnost bioraznolikosti i potrebu zaštite okoliša.

Ipak, ukoliko vas više zanima likovna umjetnost i volite pogledati i istražiti likovna djela, svakako morate posjetiti Galeriju umjetnina koja čuva vrlo vrijedna umjetnička djela od slika, skulptura sve do fotografija. Kažu da slika vrijedi više od tisuću riječi. Provjerite to na izložbama Galerije umjetnina i javite nam što mislite o tome?

U Narodnom muzeju Zadar se nalaze još dva odjela, to su Odjel muzejske dokumentacije i Pedagoško-andragoški odjel. Što oni rade? Odjel muzejske dokumentacije čuva sve podatke o cijelom muzeju i svim predmetima. Ako vam treba podatak, na primjer, što se u muzeju događalo na početku njegovog rada,

to onda potražite u tom odjelu. Tamo ćete sigurno pronaći sve što vas zanima o cijelom muzeju. A Pedagoško-andragoški odjel? Taj odjel se brine o tome da sve ove informacije dođu do posjetitelja, da posjetitelj može saznati i priču koju svaki predmet donosi sa sobom, da se u muzeju možete i igrati i istraživati, kao i sudjelovati u radu tako da imate i svoje izložbe u muzejskom prostoru. Brine se i da svi posjetitelji mogu pronaći svoj interes unutar izložbi i da su izložbe prezentirane svima na zanimljiv način.

E sad pitanje je, ako imamo preko 100 000 predmeta, a ne mogu svi odjednom biti na izložbi, gdje su predmeti koji nisu na izložbi? Svaki kustos ih nosi kući? Ne, ne, oni imaju svoje posebno mjesto u muzeju. To posebno mjesto se zove muzejski depo ili čuvaonica. To je prostor u kojem se predmeti, koji nisu na izložbi čuvaju, mjesto koje kustosi koriste za obradu predmeta, za pravilno pohranjivanje, zaštitu i pripremu za izložbe. Taj prostor treba biti posebno napravljen, posebno osvijetljen, pod posebnom temperaturom i dobro zaštićen. Jer kako inače da se očuvaju predmeti stari preko 200 godina, zar ne? Tu ima mnogo posla prije samog postavljanja izložbe.

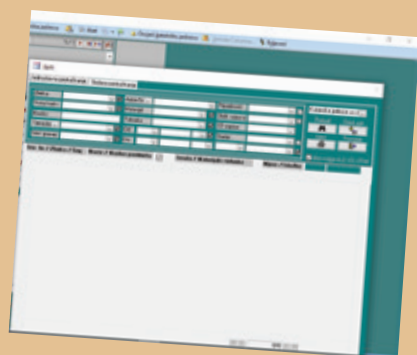
**PA KAKO
TAJ PROCES
I IZGLEDA U
STVARNOSTI?**

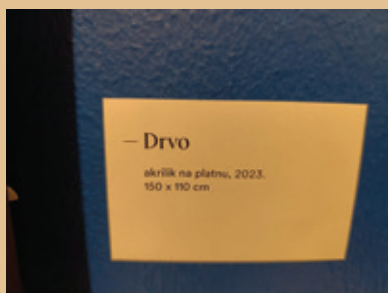

MUZEJSKA ČUVAONICA/DEPO

Za objašnjenje tog procesa ispričat ću vam ponovno jednu priču:

Jednom davno, u jednom malom, a možda i velikom, gradu u jednom velikom muzeju, bila je potraga za kustosom. Tražila se osoba koja će biti voljna baviti se starim predmetima. Ta osoba je trebala, osim volje, imati i nekog znanja o povijesti. Nakon dugo vremena traganja, pojavila se jedna cura koja je upravo završila studij povijesti i jako je željela baviti se tim poslom. Kako je bila jedina koja se prijavila, posao je i dobila. Nije znala što treba točno raditi, odnosno, znala je ono što je naučila u knjigama (a pročitala je stvarno puno knjiga) i te knjige su joj rekly da se stari predmeti trebaju čuvati u posebnim čuvaonicama i njegovati posebnim preparatima od kojih su posebni za drvo, posebni za papir, posebni za keramiku i tako dalje. Sve nešto posebno. A i ona se osjećala posebnom, jer je imala izravan kontakt s povijesti, i to svog grada. Krenula je u svoj

posebni posao i odjednom se našla u moru predmeta, nesvrstanih i nagomilanih u jednu prostoriju. Nije bilo baš ono što je očekivala, ali prihvatila se toga i krenula otpočetak. Prvo je sve predmete trebala pronaći u nekoj knjizi, koju svi njeni kolege zovu „Inventarna knjiga“, to je knjiga u kojoj se zapišu podatci o predmetu kad predmet stigne u muzej. Opis predmeta, otkud je i gdje je smješten. E to je bio težak posao, a uz to je trebala i sve te podatke unijeti u posebnu M++ bazu (to je isto kao ta knjiga, samo na računalu). Taj posao je trajao i trajao i više nego što je planirala, ali napokon je bila gotova. Ispunila je sve, pronašla sve predmete, unijela njihove podatke, odvojila ih u zbirke i pravilno zaštitila i pohranila. Zatvorila je vrata čuvaonice i zadovoljno se pohvalila i zahvalila kolegama koji su joj pomogli. Mislila je da je gotova. Tada je slijedilo pitanje: kakvu izložbu pripremaš? Izložbu? Pa zar nemamo već izložbe? Da imamo ali, možeš i ti svoju pripremiti, to je isto dio posla kustosa..... Dobro, može, a koju izložbu? Pa ovisi o predmetima za koje si zadužena i za koje misliš da bi posjetitelji voljeli vidjeti. Odaberi temu i istraži ju malo uz pomoć svojih predmeta i uz pomoć knjiga. Ah, opet knjige....Srećom volim knjige, pomislila je. Odabrala je temu školstvo u svom gradu jer upravo je iz tog sustava uspješno izašla pa joj je blisko, a predmeti koje je do sada slagala su joj bili vezani uz tu temu. Ponovno se morala vratiti u čuvaonicu i krenula tražiti te predmete. Srećom, posložila ih je jako dobro i brzo ih je pronašla. E sad je trebalo pronaći i prostor i slobodno vrijeme za

ČEKAJTE
LEGENDE? KAKVE
LEGENDE? ŠTO
SU TO LEGENDE?
KAO ONE O
VILAMA?

izložbu. Trebalo je i osmisliti kako će izgledati ta izložba, napraviti legende uz svaki predmet i program koji će biti povezan uz izložbu.

Ne, ne, legende su natpisi koji se nalaze pored svakog predmeta na izložbi, a sadrže naziv predmeta, ime autora predmeta, iz kojeg stoljeća (godine) je predmet i u kojoj zbirci se nalazi (to sve obično bude i na engleskom jeziku ili pak nekom drugom jeziku, ovisi o izložbi i publici). Ok, nastavimo.

Naša mlada cura kustosica je zamolila starije kolege za savjete. Svi su joj srdačno pomogli i prilikom postavljanja izložbe i prilikom osmišljavanja popratnog programa. Napokon je stigao dan otvorenja. Izložba je predstavljena javnosti i naša mlada cura kustosica je bila zadovoljna, kao i posjetitelji. Mnogo posla, ali isplatilo se. Sad krećemo ispočetka 😊

U pripremi izložbe sudjeluju gotovo sve stručne osobe u muzeju. Kustos odabire temu i predmete koje će izložiti, muzejski tehničar mu pomaže prilikom postavljanja izložbe. Preparator ili restaurator „popravlja“ predmete koji su malo oštećeni, a baš bi super izgledali na planiranoj izložbi. Kustos pedagog zajedno s kustosom izložbe radi na pronalasku najboljeg načina za prezentaciju izložbe posjetiteljima, dogovaraju se oko radionica, stručnog vodstva, predavanja i drugih oblika popratnog programa uz izložbu. Sve o izložbi, ali i podatke o predmetima koji su na izložbi čuva kustos dokumentarist.

Sad vidite da nije jednostavno postaviti izložbu, ali uz dobru suradnju unutar i izvan muzeja može biti i jako zabavno. Svaki muzejski djelatnik radi svoj posao s ciljem da javnost osvijesti o bogatstvu prirodne i kulturne materijalne i nematerijalne baštine o kojoj se brine. Potrebno je puno suradnje i istraživanja i planiranja, ali kao što naša kratka priča kaže na kraju se isplati.

3.

STIGLI SMO
U MUZEJ,
ŠTO SAD?

Znači izložbe se rade prvenstveno radi posjetitelja, kako bi svi mogli doći u kontakt s predmetima materijalne i nematerijalne kulturne i prirodne baštine. U muzejske čuvaonice ne mogu ući posjetitelji, osim u otvorene muzejske depoe koje nemaju svi muzeji i koji se koriste isključivo u svrhe istraživanja. Zbog toga postoje izložbe. Što kad dođemo u muzej? Kako se ponašati? Je li u redu trčati po prostoru, galamiti i dirati predmete? Mi mislimo da nije, a vi?

Što na to kažu naši najmlađi posjetitelji?

**Ne smijemo ništa dirati.
Ako nas nešto zanima
pitamo ljude koji tamo
rade. (M.P., 6 godina)**

**Dobro, da se nešto ne
razbije (Duje)**

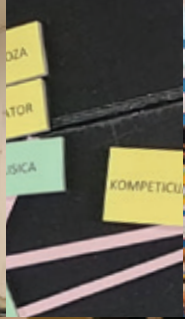
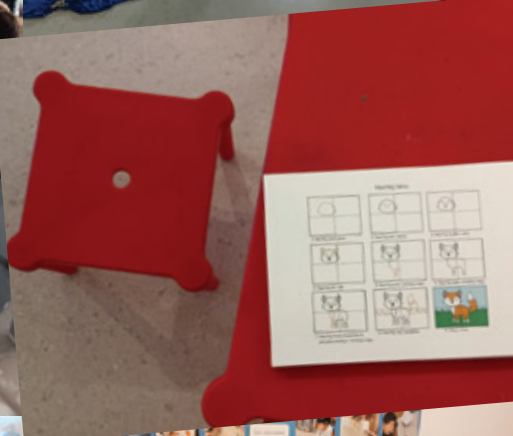
Biti pristojan (Željko)

**U muzeju moramo
biti dobri i tihi. M.D.
(6 godina) – E.U. (4
godina)**

**Moraš biti tiho i biti
pristojan (Katarina)**

**Pristojno, ne smije se
razbijati stakla (Nina)**

U muzeju nikad nismo sami. Uz nas postoje i drugi posjetitelji koji žele vidjeti izložbu. Često se u isto vrijeme odvijaju i neka predavanja. To je razlog zašto se u muzeju treba biti tiho. Predmete se ne smije dirati jer se mogu oštetiti, a s obzirom na to da neki predmeti koji u muzeju postoje više ne postoje u svakodnevnoj uporabi, ne bi bilo u redu da se ošteti. Buduće generacije koje dolaze neće onda imati priliku vidjeti te predmete. Iz tog razloga što se neki predmeti ne mogu više vidjeti i ne postoje nego samo u tom muzeju, često se za izložbe koriste replike tih predmeta. To je izgledom isti taj predmet napravljen u materijalu koji može puno više toga izdržati i neće se tako brzo oštetiti. Ukoliko vi dođete u posjet muzeju i tražite stručno vodstvo, odnosno da vas netko provede kroz izložbu i ispriča vam priču vezanu uz predmete, ne bi vam bilo ugodno da pored vas trče ostali posjetitelji i galame, zar ne? Vjerujemo kako nije lijepo ni drugim posjetiteljima ako netko pored njih galami, a oni su došli nešto naučiti o viđenoj izložbi. Isto tako, zamislite da vi nekom želite prenijeti priču za koju mislite da će mu biti zanimljiva i da će nešto iz nje naučiti, a ta

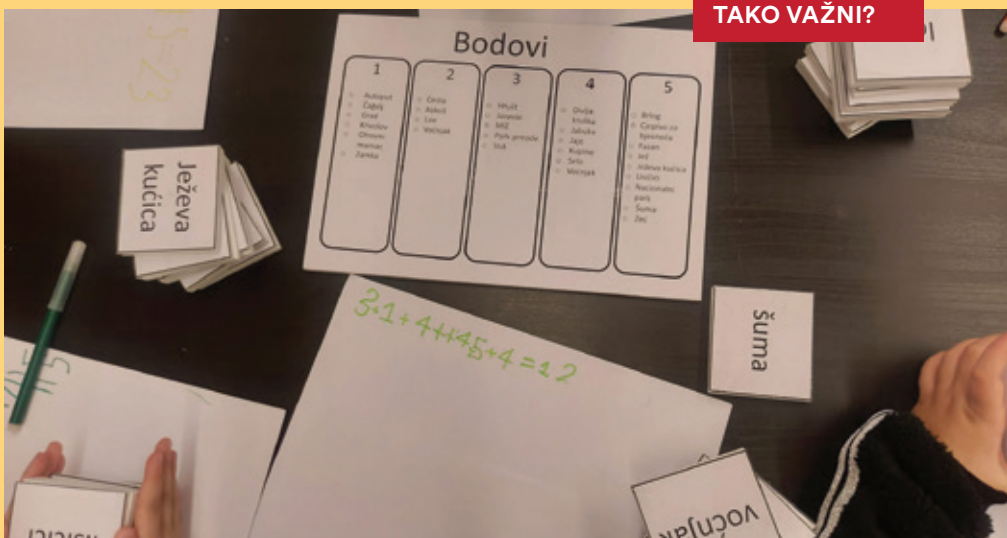
osoba gleda u mobitel, hihoće se ili priča glasno u isto vrijeme kada i vi. Bi li vam bilo ugodno? Zato kad idete u muzej, bilo koji muzej i s bilo kime, potrudite se poslušati osobu koja je zbog vas došla da vam nešto i ispriča o predmetima. Ne zanima sve svakog u jednakoj mjeri, ali zato i postoje različiti muzeji u kojima možete pronaći nešto što baš vas zanima. U krajnjem slučaju, možda na kraju razgledavanja izložbe shvatite da je ipak ta priča bila zanimljiva i da ćete je se rado sjetiti kad budete ponovno došli, tko zna.... Isto kao što i u školi i na ulici postoje neka pravila, tako postoje i u muzeju. Ne smije se bez dopuštenja ništa dirati, ne smije se trčati uokolo, bez dopuštenja nije dozvoljeno fotografiranje (ako je ipak dozvoljeno, molim vas ne koristite bljeskalicu), nije dozvoljeno jelo i piće i ipak se treba pristojno odjenuti.

Iako smo sada tu nabrojali svašta nešto što se u muzeju ne smije raditi, muzeji nisu toliko strogi. U muzeju je dopušteno pitati sve što vas zanima, dopušteno je igranje igrica koje su za vas pripremili stručnjaci iz muzeja, dopušteno je crtanje, bojanje, dopušteno je biti kreativan i sudjelovati u radu muzeja. Muzeji i postoje zbog vas, zbog posjetitelja i cilj im je omogućiti svima koji to žele da upoznaju svoju prošlost i sadašnjost, ali i povijest društva u kojem živite i odrastate.

Kako muzeji čuvaju vrijedne predmete, i vi trebate čuvati muzeje. U vrijeme kada je sve dostupno na internetu i kada jednim klikom možeš biti u drugoj državi i vidjeti sve te zanimljivosti iz cijelog svijeta, zašto je važno da muzeji postoje?

**ZAŠTO SU NAM
TI MUZEJI BAŠ
TAKO VAŽNI?**

A man with a beard and glasses, wearing a white lab coat, is shown in profile, looking intently at a large, colorful mural or painting. He is holding a small object, possibly a tool or a sample, near the artwork. The background shows other people, including a woman in a white lab coat, suggesting a museum or research setting. The lighting is warm and focused on the man and the artwork.

4.

MUZEJI VAŽNI ILI?

M

uzeji nam pružaju iskustvo koje nam nijedan računalni program i digitalno izdanje ne može, a to je da dođemo u izravan kontakt s dijelom prošlosti. Taj predmet u muzeju možete pogledati u odnosu na druge predmete, vidjeti njegovu veličinu, boju, uporabno značenje, materijal i sve pukotine koje su nastale tijekom vremena. Istina je, muzeji ne trebaju bitisvima zanimljivi i nećete uspijeti posjetiti sve muzeje koji postoje, ali s vremenom ćete shvatiti kako vam muzeji mogu pomoći i tijekom školskih i studentskih dana i godina. Mogu vam pomoći i u odrasloj dobi ako krenete u istraživanje svoje prošlosti. U muzeju možete tražiti pomoć o nekoj temi koja vas zanima. Možete vidjeti sačuvane predmete koji su se koristili svakodnevno prije stotinjak godina. Možete vidjeti likovna djela nekih od najvećih umjetnika svijeta. Možete istražiti povijest svijeta, povijest svoje okoline, svoju povijest. Oni čuvaju važne predmete koji se mogu vidjeti samo u muzeju. Neki predmeti su toliko stari da moraju biti spremljeni u muzejskim čuvaonicama, daleko od sunčevih zraka i vjetra, dok su na izložbama njihove replike, njihove vjerne kopije. Neki važni predmeti, koji donose priču o prošlosti, nisu još niti pronađeni. To su na primjer, arheološki predmeti koje arheolozi pronauđu u iskopinama.

Primjere takvih predmeta možete pronaći i u Zadru. Prilikom gradnje neke zgrade često se pronađu ostaci starih, na primjer, rimskih građevina. Kad se to dogodi, gradnja mora stati i na teren izlaze stručnjaci, osobe zadužene za arheološka iskapanja, i nakon što oni završe svoj posao, gradnja se može nastaviti.

Predmete koje pronađu, odnose u Arheološki muzej na daljnje istraživanje predmeta. Naš grad je tisućljetni grad, što znači da je tijekom svog postojanja prošao razne promjene i da je ispod puteva kojima prolazimo svakodnevno skriven dio prošlosti grada i njegovih stanovnika. Ne možemo odvojiti povijest grada od povijesti stanovnika, jer jedno utječe na drugo.

Stanovnici svojim djelovanjem utječu na izgled grada, možemo reći čak da jedno drugo nadopunjuju. I grad

čuva podatke o stanovnicima u svom izgledu, čuva ih stoljećima. Ono pronađeno se čuva u muzeju, ali prije toga u samim temeljima grada. Možemo reći i da je svaki tisućljetni grad jedna vrsta muzeja, muzeja na otvorenom gdje svaka ulica i kutak pričaju priču o prošlim vremenima. I vi, prilikom šetnje gradom ili svojim mjestom u kojem živite, pronađite te kutke i poslušajte njihove priče, zasigurno ćete saznati nešto novo i zanimljivo.

**A TKO ČUVA
TE PRIČE
U VAŠEM
MJESTU?**

Što sve naši najmlađi posjetitelji misle da se u muzeju može pronaći i zašto su nam muzeji važni?

Muzej nam pomaže da naučimo neke stvari o prošlosti. Muzej ima i radionice. Gledamo u muzeju Visočanke, paške Peružine. (A.B.K., 6 godina)

Muzej nam je važan jer je vrijedan. (M.P., 6 godina)

Važni su da se sitimo nekih crteža (Duje)

Zato jer je važan za novce i obitelj (David)

Zato što možemo vidjeti slike (Andro)

Sačuvane su u njima posebne stvari (Željko)

Zato da otkrivamo budućnost i prošlost (Katarina)

Da drugi ljudi mogu viditi što smo mi napravili (Roko)

Da se može nešto pogledati (Lucas)

Zato što tamo ima puno stvari (Marta)

Da možemo gledati ono što je bilo iz prošlosti (Nina)

Da vidimo stvari kao da vidimo u prošlost (Domagoj)

Zato što ima puno starih stvari (Ivano)

Da bi mogli vidjeti stare stvari i kako su naše pra i šukun babe i didovi radili (Nina)

Kad neko umre 200 i više godina i bude jako staro mi dođemo viditi (Patrik 5 godina)

Zanima me jer ima lijepe stvari (Blago 5 godina)

Naučim nove stvari (Joško 6 godina)

RESTAURACIJA SLIKE ŽRTVOVANJE IFIGENIJE

Kao što svi znamo, predmeti se mogu razbiti, propasti pod utjecajem vremenskih prilika i neprilika, slike mogu izbljediti i sve može nestati. O prošlosti saznajemo zahvaljujući čuvanju predmeta od propadanja. To rade i muzeji. Pohranjuju podatke o predmetima i čuvaju predmete od svih neprilika koje im mogu naštetiti. Ipak, neki predmeti se oštete. Tad na scenu nastupaju osobe koje zovemo restauratori. Oni su se posebno specijalizirali kako bi starim predmetima dali novi stari sjaj. S posebnim tehnikama omogućuju, na primjer, poderanoj slici da ponovno bude jedna cjelina. Upravo to se dogodilo jednoj ogromnoj slici koju možete (ako niste već do sad) vidjeti na izložbi *Šest salonskih priča* u Kneževoj palači, a koja se zove *Žrtvovanje Ifigenije*. Ta slika je bila pokidana na manje komadiće kako bi se sačuvala od propadanja (manja šteta je bila pokidati ju i spremiti na sigurno nego u cjelini ostaviti na zidu, bar su tako smatrali njeni vlasnici, koji su nama nepoznati). Tako pokidana je stigla u muzej i poslana na restauraciju (obnovu). Ponovno vraćanje svih djelova u jednu cjelinu je trajalo punih 10 godina. Težak posao, zar ne? Ali isplatilo se čekati. Sada imamo prekrasan dio povijesti i identiteta grada izložen na izložbi koju mogu posjetiti svi koji to žele. O nekim predmetima znamo jako malo. Stručnjaci za neko povijesno razdoblje analiziraju predmete i uz pomoć starih zapisa smještaju taj predmet u povijesno razdoblje. Ponekad čak pronađu i zapise o tom predmetu, a ponekad samo o sličnim predmetima, i uz raspravu i dugo istraživanje donesu zaključke o njemu. To je sve potkrijepljeno s povijesnim činjenicama. Zaključak o nekom predmetu nikad nije donesen od strane samo jedne osobe i ne predstavlja mišljenje samo

jedne osobe. To su dugogodišnja istraživanja koja uključuju razna zanimanja. Sve se to radi s ciljem da se sazna kako su ljudi živjeli prije nas i kako je njihov način življenja utjecao na naš način.

**MOŽE LI BILO
TKO DONIJETI
PREDMET U
MUZEJ?**

Da bismo shvatili našu prošlost, moramo surađivati. Sve kako bismo našoj budućnosti osigurali točne podatke i bolje razumijevanje.

Ipak, muzeji neće primiti bilo koje predmete pod svoje okrilje. U muzej stižu predmeti koji se dotiču područja u kojem muzej djeluje. Etnografski muzej će primiti predmete koji su vezani uz tradicijski način života, Povijesni muzeji će preuzeti predmete važne za povijest područja u kojem se nalaze i tako dalje.

Može. I to može pokloniti, posuditi ili prodati taj predmet, ukoliko stručnjaci u muzeju procijene da je predmet bitan za područje kojim se oni bave.

„Kakav predivan dan“, pomislila je Romana, „mislim da će biti posebno zanimljiv“ ni ne slu-teći što ju čeka. Probudila se sretna i od sreće probudi svoju seku. Dok su njih dvije uzbude-no tražile što će danas novog istražiti u igri, na tavanu se još netko probudio... I to iz sto-ljetnog sna... Ne, nije to bila Trnoružica ni Snjeguljica, a ni Elsa. Bilo je to staro vreteno zaboravljeno u kutu prostorije. Čekalo je i čekalo svoj trenutak, čekalo je da ga netko otkrije i osjetilo je da s njim žive dvije zna-tiželjne djevojčice koje obožavaju otkrivati nove stvari i koje se vole ponekad skriti na tavanu i tražiti predmete koje je koristila njihova baka. Vreteno je proma-tralo te dvije djevojčice i čekalo pravi trenutak kad će im se predstaviti. Nije ih htjelo prestrašiti. Samo je htjelo da ga netko pronade i da pronade svoje mjesto u svijetu. Do-sadno je malo u kutu samo sjediti i ne imati nikakvu svrhu. Nakon toliko puno godina što je služio bakama i unukama, odjednom je postao nepotreban. I to mu se uopće nije svi-djelo. Volio je biti potreban i volio je pomagati. Uostalom,

kao i svi mi. E taj dan je bio zaista poseban, jer se taj dan nadao da će Tonka i Romana doći ponovno na tavan i primjetiti ga i da će im biti zanimljiv. Tko zna, možda im se i svidi i uključe ga u svoju igru. E, to bi bilo baš super. Dok je vreteno tako razmišljalo, na donjem katu sestre su se, naravno, posvađale, jer im je mama rekla da, ono što su donijele s tavana, moraju natrag i vratiti, odnosno pospremiti, a one se nisu mogle dogovoriti koja je to točno donijela i koja mora vratiti. Srećom, svađa nije dugo trajala. Odluka je pala. Vratit će zajedno. Odlazak na tavan nije nikad jednostavan i kratkotrajan. Na tavanu sati budu minute i uvijek ima nešto novo što još do sada nisu vidjele. Naravno, kad na tavan se sprema sve što „nam ne treba“ i sve na što s vremenom „zaboravimo“. Dok su se na tavanu igrale istraživača, Tonka je otkrila mali drveni „štap“ u kutu i naravno, iskoristila ga kao princezin štap koji je odlučila čak obojati u šljokice. Kad je Romana vidjela taj „štap“ učinio joj se poznat. Pomislila je kako ga je već negdje vidjela, ali se nije mogla sjetiti gdje. Dok je Romana tako razmišljala, Tonka je već „štap“ obojala u šarene, jako šarene šljokice. Usput je obojala i sobu. I sebe. I sve oko sebe. Zatim je to morala oprati i očistiti. Romana je i dalje gledala taj štap i odjednom se sjetila da je nešto slično tome vidjela u jednom muzeju dok je bila tamo s vrtićem. To je bilo davno. Odlučila je štap pokazati mami, ali mama je samo vidjela šljokice. Nije prepoznala vreteno, jer da je, ne bi Romana morala u istraživanje. Nakon što su šljokice nestale, Tonka je bila razočarana, ali je Romana bila sretna! Mama je prepoznala čuveni štap i rekla joj da isti taj predmet može pronaći u Narodnom muzeju Zadar. Romana je krenula sa štapom u istraživanje. Odlučila ga je pokloniti muzeju. Otišla je u Zadar autobusom i krenula po muzejima. Na Poluotoku ih ima više. Prvi joj je na putu bio jedan „mali“ muzej s natpisom „Prirodoslovni odjel“. Odmah ispod njega je pisalo i Galerija umjetnina.

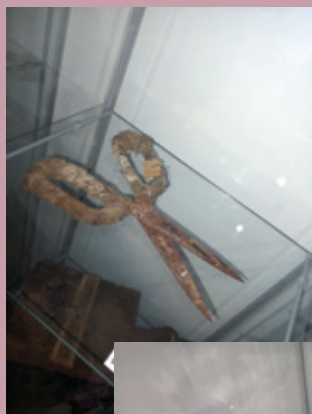

„Ovaj predmet nije sigurno dio Prirodoslovnog odjela i Galerije umjetnina“, pomislila je, ali zanimalo ju je što imaju za pokazati na izložbi, te se ipak popela stepenicama na prvi kat i ušla u čarobni svijet prirode. Pogledala je izložbu, naučila svašta novog o morskim kralješnjacima, ali ne samo o njima jer su joj „tete“ na pultu ispričale sve što ju je zanimalo i o ostalim životinjama, biljkama i mineralima, sve što Prirodoslovni odjel čuva u svojoj muzejskoj čuvaonici. Pokazala im je i svoj predmet i one su je uputile na ostale muzeje, odnosno odjele Narodnog muzeja Zadar, konkretno na Etnološki odjel koji joj može pomoći u otkrivanju tajne njenog „štapa“. Upitala ih je i gdje je Galerija umjetnina, kad je već tu, pomislila je da je mogla vidjeti i izložbu Galerije. Tete su joj odgovorile kako taj odjel nema trenutno svoj izložbeni prostor, već postavlja izložbe u Kneževoj i Providurovoj palači ili Gradskoj loži. Sljedeći korak joj je bio uputiti se u velike palače na kojima je pisalo II Palače. Iako je znala da to nije Etnološki odjel, ušla je unutra i pitala može li pokloniti jedan predmet. Ljubazne „tete“ na pultu su joj rekle da može, ali ne kod njih. Kod njih može pogledati priče iz Šest salona, priče iz prošlosti grada Zadra. Naravno da ju je zanimalo pa se uputila u istraživanje povijesti grada koristeći se audiovodičem koji izložba „Šest salonskih priča“ ima. Nakon puno zanimljivih priča, zahvalila se „tetama“ na pultu i uputila dalje. Tete su joj poželjele sreću u traženju ispravnog doma za njen predmet. Uputila se *Kalelargom* i

stigla skoro na kraj ulice kad ju je zainteresirao još jedan muzej koji je izgledao baš suvremeno. Ušla je unutra da pogleda što ima u nje-mu, skoro zaboravivši na svoj predmet u torbi i prvi cilj dolaska u grad. Bio je to Arheološki muzej Zadar, koji je izlagao predmete i priče o zanimljivim arheološkim nalazima. Sve ono što je vidjela je bilo staro preko 800 godina, tako su joj rekli da oni čuvaju predmete do 13. stoljeća, i da su jednom davno bili jedan muzej zajedno s Narodnim muzejem Zadar, ali su se u drugoj polovici 20. stoljeća odvojili i postali dva muzeja. To ju je podsjetilo da mora pronaći Etnološki odjel i saznati hoće li njen predmet tamo uspijeti pronaći svoje mjesto. Zahvalila se ljubaznim „tetama“ i otišla dalje. „Kad sam već tu mogla bih vidjeti i ostale muzeje odnosno odjele Narodnog muzeja“ pomislila je i krenula drugom, malo nižom ulicom od *Kale-large*, prema Narodnom trgu gdje je čeka Etnološki odjel. Ugledala je velikim slovima natpis Narodni muzej Zadar i s radošću krenula prema ulazu, gdje ju je nažalost dočekaio natpis „Zatvoreno za posjetitelje“. Nakon trenutka tuge, vidjela ju je „teta“ koja tamo radi i objasnila joj da može pogledati samo dio onog što imaju u prvoj prostoriji, jer su nažalost druge prostorije u pripremi za obnovu. Romani je i to bilo dovoljno i pogledala je na zanimljivim maketama kako se grad Zadar razvijao tijekom stoljeća. Pronašla je i mjesto na kojem se trenutno nalazi i mjesto na koje mora stići. Nije mogla vjerovati da ulice kojima je šetala postoje preko 2000 godina već. Osjećala se jako važno i prilikom izlaska odlučila je vratiti se natrag nakon obnove te zgrade da vidi i ostale prostorije. Napokon je stigla do Narodnog trga i pronašla Etnološki odjel. Ušla je unutra i odmah ponudila svoj predmet. „Teta“ na pultu joj

je rekla da se taj predmet zove vreteno, ali da mora razgovarati s kustosicom tog odjela koja će joj moći više nešto o njemu reći. Dok je čekala da kustosica dođe, zavirila je u čarobni svijet tradicije, narodnih nošnji, tradicijskih predmeta, običaja, vjerovanja, pronašla je i predmete koje ima njena prabaka i koji se i kod nje čuvaju u vitrinama. Ne ovako staklenim, ali isto ih nitko ne smije dirati. Kad je kustosica stigla oprezno je pogledala predmet za koji je Romana saznala da se zove vreteno, i rekla joj da može pokloniti predmet Etnološkom odjelu jer je taj predmet dio tradicijskog načina življenja. Služio je najčešće ženama kao dio alata za obradu vune za izradu tekstila. Pokazala joj je i fotografije na kojima se vidi kako se vreteno upotrebljava, kao i druge dijelove koji su se koristili prilikom obrade vune. Romana je naučila i puno novih izraza kao što je „gargašanje“, to je sebi prevela kao češljanje tako joj je bilo lakše.... A možda kad dođe kući kaže mami da mora gargašati kosu 😊 Ionako joj uvijek kaže da joj je kosa kao vuna. Romana je zadovoljna izašla na Narodni trg. Njen „štap“ bez šljokica! je pronašao svoj dom i svoje prijatelje. Svi će moći naučiti nešto o njemu i njegovoj ulozi u prošlosti. Skoro je krenula kući kad se sjetila da u blizini postoji još jedan muzej vezan uz nešto stakleno. Pitala je tetu u Etnološkom gdje je taj muzej. Uputila se stepenicama na bedeme i pronašla ogromnu zgradu na kojoj je pisalo Muzej an-

tičkog stakla. Nakon što je ušla unutra i pogledala izložbu, shvatila je što to „antičkog“ u nazivu znači. Naučila je i kako se staklo „puše“ kako se izrađuju predmeti od stakla i zadovoljna se uputila kući. Shvatila je da će zakasniti na autobus! Jedva je čekala sve ispričati Tonki.... Za sljedeći istraživački izlet je ostavila još dva muzeja Muzej iluzija, u blizini Muzeja antičkog stakla i Stalna izložba crkvene umjetnosti (SIGU) koji se nalazi u blizini Arheološkog muzeja Zadar. Nije ih uspjela posjetiti ovaj put, nažalost... „Kakav predivan dan, zaista je bio posebno zanimljiv“ rekla je sama sebi.

Stoga zavirite u stare ormare, podrume, na tavan, možda pronađete neki predmet koji će svoje mjesto pronaći u muzeju.... I zasigurno ćete doživjeti predivne avanture u muzeju i vidjeti da su nam muzeji zaista važni.

**PRONAĐITE TE AVANTURE,
POSJETITE MUZEJE U SVOJOJ
OKOLINI I NADAMO SE DA
ĆEMO VAS USPIJETI
UGODNO IZNENADITI!**

A wooden ladder is leaning against a blue wall. In the background, a framed abstract painting with yellow, white, and grey tones is visible. The ladder's rungs and side rails are clearly defined against the wall and the painting.

5.

ZA ONE KOJI
ŽELE ZNATI
VIŠE!

Službena definicija muzeja koju navodi ICOM³ glasi:

Muzej je „neprofitna, trajna institucija u službi društva koja istražuje, sabire, čuva, interpretira i izlaže materijalnu i nematerijalnu baštinu. Otvoreni za javnost, pristupačni i uključivi muzeji potiču različitost i održivost. Muzeji djeluju i komuniciraju etično, profesionalno i u suradnji sa zajednicama pružaju različite mogućnosti za edukaciju, uživanje, promišljanje i razmjenu znanja.“

<http://www.icom-croatia.hr/aktivnosti/icom-definicija-muzeja-2022/>

Ukoliko definiciju muzeja potražite u Hrvatskoj enciklopediji dobit ćete:

U KONTEKSTU LIKOVNE UMJETNOSTI

Muzej (od grčkoga μουσεῖον: sjedište muza), u helenističko doba sastajalište umjetnika i znanstvenika, a od kraja srednjega vijeka naziv za zgradu u kojoj se pohranjuju kulturno-povijesni ili umjetnički predmeti. Danas ustanova ili zgrada u kojoj se čuvaju, proučavaju i po određenom sustavu (kronološki ili tematski) izlažu zbirke starina i umjetnina, prirodnoznanstvenih, tehničkih i sl. predmeta. Dijele se na znanstvene (arheološki, povijesni, etnografski, prirodoslovni, tehnički, vojni, kriminalistički, higijenski, školski, pomorski i dr. muzeji) i umjetničke muzeje, djelatnost kojih je isključivo usmjerena na djela likovne umjetnosti (slikarstvo, kiparstvo, grafika, predmeti primijenjene umjetnosti, također film, kazalište, glazba i sl.), a po teritorijalnoj pripadnosti na državne, zemaljske, pokrajinske, gradske i zavičajne. Često se upotrebljavaju i nazivi galerija (za veće zbirke slika i kiparstva) i kabinet (za zbirke grafika, novca i medalja). Uz izložbeni i istraživački rad svaki muzej ima edukativnu namjenu. Većina muzeja tiska kataloge u kojima se obično nalazi kratka povijest muzeja, plan muzeja, reprodukcije najznačajnijih izloženih predmeta, biografski podatci o autoru, kratka stilska analiza i sl. Osim izložbenih prostorija, muzeji imaju spremišta, odn. depoe (cio se inventar rijetko izlaže), prostorije za restauriranje i prepariranje muzejskih predmeta, fotografski laboratorij, prostorije za stručno osoblje i knjižnicu. U novije se doba u muzejima nalaze dvorane za predavanje, edukativne igraonice za djecu, knjižare i dućani sa suvenirima iz fundusa muzeja (kopije nakita, skulpture, keramike, reprodukcije slika i dr.) te restorani ili kavane.

³ ICOM – International Council Of Museums, Međunarodno muzejsko savjetodavno tijelo

Memorijalni muzej posvećen je pojedinoj osobi (Shakespeareova kuća u gradu Stradford-upon-Avon, Muzej P. Cézannea u Aix-en-Provence; kuća N. Tesle u Smiljanu) ili spomenu na neki događaj ili pojavu (muzej u koncentracijskom logoru Oswięcim-Brzezinka, njemački Auschwitz-Birkenau, u Poljskoj, osnovan 1946).

Prvi muzej bio je Aleksandrijski muzej, osnovan u helenističkoj Aleksandriji (sagrađen u doba egipatskog vladara Ptolemeja II. Filadelfa, III. st. pr. Kr.). U antičkoj Grčkoj i Rimu bile su poznate pinakoteke (zbirke slika); u sr. vijeku umjetnički predmeti čuvali su se u crkvenim riznicama, osobito stolnih crkava. Današnji tip zbirke umjetnina i rijetkosti javio se u doba renesanse u Italiji (Lorenzo de' Medici osnovao je u Firenci park skulptura u kojem je izložio svoju zbirku antičke plastike, a njegov sin Cosimo I. u palači Uffizi zbirku slika, koja je već 1581. bila otvorena javnosti; papa Julije II. osnovao je Vatikanski muzej skulptura). Tek u XVIII. st. razvili su se prvi muzeji kao institucije, a nastali su iz privatnih umjetničkih zbirki (na temelju privatne zbirke H. Sloanea osnovan je 1753. Britanski muzej u Londonu, koji je bio prva državna muzejska institucija). Nakon Francuske revolucije nastao je velik broj javnih muzeja (Gliptoteka u Münchenu, 1816; Arheološki muzej u Splitu, 1820), iz darovanih privatnih zbirki, konfiskacijom crkvene i privatne imovine velikaša i protivnika aktualne političke vlasti ili kao ratni plijen. U XIX. i XX. st. povećavao se broj državnih muzeja, a postojao je još uvijek i velik broj privatnih zbirki. U XX. st. muzeji iz starih zgrada i dvoraca prelaze u nove (ili se preuređuju stare prostorije), moderne zgrade namijenjene određenoj vrsti eksponata: Guggenheim Museum u New Yorku (F. L. Wright, 1959), Nova nacionalna galerija u Berlinu (L. Mies van der Rohe, 1967), Nacionalni muzej moderne umjetnosti u Centru Georges Pompidou, zvanom Beaubourg, u Parizu (R. Piana i R. Rogers, 1977), Stalna izložba crkvene umjetnosti u Zadru (u preuređenim prostorima samostana sv. Marije, osn. 1976), Muzej hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu (M. Kauzlarić, 1976). Moderni muzeji prenose izlaganje eksponata u slobodni prostor (muzeji na otvorenome). Najznačajniji su umjetnički muzeji i galerije: Pitti i Uffizi u Firenci, Brera u Milanu, Akademija u Veneciji, Vatikanski muzeji u Rimu, Louvre i Musée de l'Homme u Parizu, British Museum i National Gallery u Londonu, Prado u Madridu, Ermitaž u Sankt Peterburgu, Tretjakovska galerija u Moskvi, Stara i Nova pinakoteka u Münchenu, Galerija u Dresdenu, Kunsthistorisches Museum u Beču, National Gallery u Washingtonu, Metropolitan Museum i Museum of modern art (MoMA) u New Yorku, Muzej egipatskih starina i Koptski muzej u Kairu, a od tehničkih i prirodoslovnih muzeja: Jardin des Plantes u Parizu, Deutsches Museum u Münchenu (prirodne znanosti, industrija), American Museum of Natural History u New Yorku i dr.

(Muzej. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 30.7.2024. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/42619>>.)

U KONTEKSTU RELIGIJE

Muzej (Musej, grčki Μουσαῖος, Mousaĩos), grčki mitski pjesnik i pjevač iz Atike. Po jednim sin Selenin, po drugima Orfejev, čiji je bio učenik. Za razliku od Orfeja, koji je povezivan s Apolonom, Muzej je često spominjan uz Dioniza.

(Muzej. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 30.7.2024. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/42617>>.)

U KONTEKSTU KLASIČNE KNJIŽEVNOSTI

Muzej, grčki pjesnik, V–VI. st.

Muzej (Musej, grčki Μουσαῖος, Mousaĩos), grčki pjesnik (V–VI. st.). U rukopisu nazvan Gramatičar (Γραμματικός). Autor epilija u 343 heksametra o Heroji i Leandru (Τὰ καθ' Ἡρώ και Λέανδρον), nesretnim mitskim ljubavnicima s Helesponta. Sadržajno je nasljedovao Haritona i Ahileja Tatija, a formalno tradiciju aleksandrijske ljubavne elegije i poglavito Nona. Neki ga tumače kao kršćansko-neoplatoničku alegoriju.

(Muzej. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. Pristupljeno 30.7.2024. <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/42618>>.)

Muzeji su dobili ime po boginjama Muzama u koje su vjerovali stari Grci. Smatrali su da su one zaštitnice pjesništva, umjetnosti i znanosti. Prema tom vjerovanju postojalo je devet boginja koje je predvodio bog Apolon. Vjerovalo se da Muze nadahnjuju umjetnike, zbog čega danas ljudi znaju reći da je netko umjetnikova muza odnosno nadahnuće.

<https://djecjikutak.muzej-rijeka.hr/index.php/o-muzejima/tko-su-muze/>

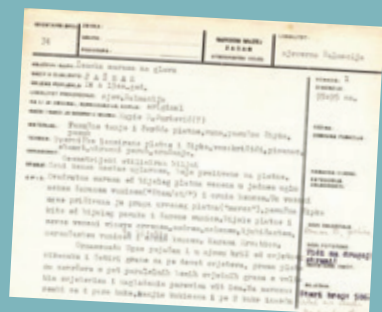

Kustos

Svaki muzej mora imati barem jednog kustosa. Riječ kustos u latinskom jeziku znači čuvar. Kustosi čuvaju muzejske dragocjenosti, odnosno vode brigu o njima poduzimajući sve što je potrebno da bi se što duže očuvale. Paze da su predmeti pravilno pohranjeni u depou (čuvaonici) i da su zaštićeni od oštećivanja. Popisuju ih i opisuju. Bave se prikupljanjem novih predmeta, onih koje muzej još ne posjeduje, a koji su također stari i vrijedni. Osmišljavaju izložbe kojima ih predstavljaju publici. Bave se i pisanjem tekstova o njima, pa na taj način omogućuju i onima koji ne mogu pogledati izložbu da o predmetima nešto doznaju. Kustosi održavaju stručna vodstva i predavanja za posjetioce.

Dokumentarist

Muzejski dokumentarist bavi se stvaranjem, prikupljanjem i proučavanjem dokumenata važnih za muzej i njegov rad. Riječ je o dokumentima koji se odnose na povijest muzeja, izložbe i druga događanja u muzeju (npr. novinski i internetski članci o izložbama, kritike, prikazi, fotografije, snimke izložbi i sl.) i o dokumentima koji su bitni za nastanak izložbi. Dokumentarist sudjeluje i u nastajanju muzejskih kataloga, plakata i ostalih tiskanih materijala te vodi evidenciju o njima. Može održavati predavanja za posjetioce.

Muzejski pedagog

Pomaže posjetiteljima, a osobito djeci i mladima u razumijevanju izložbi. Suraduje s dječjim vrtićima, školama, fakultetima i udrugama s ciljem organiziranja predavanja, tribina (rasprava), radionica, igraonica i drugih oblika grupnih posjeta muzeju, pri čemu nastoji mladim posjetiteljima na primjeren način približiti umjetnost ili znanost, tako da oni požele ponovno doći u muzej. Osmišljava izložbe namijenjene predškolicima i učenicima, te stručna vodstva i edukativno-kreativne radionice u sklopu njih. Razmjenjuje iskustva sa svojim kolegama, drugim muzejskim pedagogima, u želji da mladim ljudima u svim gradovima muzeji budu privlačna i zanimljiva mjesta.

Muzejski tehničar

Muzejski tehničar blisko suraduje s kustosima jer je i njegov zadatak zaštititi predmete od propadanja i oštećivanja. Tehničar sudjeluje u postavljanju izložbi, odnosno u smještanju svakog predmeta na svoje mjesto. Primjerice sitne predmete, koji bi se lako mogli zagubiti, stavlja u zaštitne staklene vitrine tako da ih posjetioци mogu vidjeti, ali ne i slučajno oštetiti. On mora znati pravilno rukovati s predmetima prilikom njihova pohranjivanja u depo (čuvaonicu) ili iznošenja iz njega, te mora voditi računa o tome jesu li u čuvaonici temperatura i vlažnost zraka pogodni za držanje predmeta.

Knjižničar

Muzeji imaju svoje knjižnice jer su muzejskim zaposlenicima i drugim stručnjacima potrebne knjige za pripremu izložbi ili za pisanje novih knjiga. Knjižničar se bavi njihovom nabavom i brine o onim knjigama koje muzej već posjeduje. Popisuje ih i opisuje, te pazi da ih se ne oštećuje prilikom korištenja. Pomaže ostalim zaposlenicima u njihovu odabiru i pronalasku.

U muzejima mogu biti zaposleni i drugi stručnjaci kao npr.: preparator, restaurator, konzervator, fotograf, informatičar i dr.

Preparator

Postoje muzeji koji se zovu prirodoslovni muzeji, jer se u njima ne čuvaju stari predmeti poput slika, skulptura, zemljopisnih karata, medalja, namještaja, odjeće itd., već životinje. One nisu žive, ali izgledaju kao da jesu, a za njihov su stvaran izgled zaslužni preparatori.

Restaurator

Restaurator je osoba koja obnavlja izgled starih predmeta, odnosno restaurira ih. Koristeći se određenim alatom, on popravlja oštećene dijelove predmeta, pazeći pritom da on zadrži svoj originalni izgled. Njegov je zadatak učiniti da predmeti izgledaju onako kako su izgledali prije negoli su se oštetili.

Konzervator

Konzervator je osoba koja se bavi zaštitom predmeta od njegova propadanja, odnosno konzervira ga. Isti naziv koristimo i za konzerviranu hranu jer je njen rok trajanja dugačak, odnosno ona je na dulje vrijeme zaštićena od propadanja u odnosu na ostalu hranu.

Kada predmet na vrijeme dođe u ruke konzervatora, i on ga pomoću posebnog alata i raznih zaštitnih premaza očisti i zaštiti od pucanja, gnjiljenja, hrđanja i sličnog, restauracija nije potrebna, ili barem ne u velikoj mjeri. Mogli bismo reći da konzervator može produžiti rok trajanja nekom predmetu.

<https://djecjikutak.muzej-rijeka.hr/index.php/o-muzejima/tko-radi-u-muzeju/>

KRATKA POVIJEST NARODNOG MUZEJA ZADAR

Narodni muzej Zadar je osnovan 1832. godine kao kompleksni muzej s ciljem istraživanja, čuvanja i komuniciranja prirodne i kulturne baštine te kao takav djeluje do danas. Već više od 190 godina slijedi istraživačku, prezentacijsku, izdavačku i pedagoško-andragošku misiju temeljenu na bogatom fundusu.

Fundus muzeja broji preko 100 tisuća predmeta i predstavlja baštinski kapital kojim se komuniciraju kulturne i prirodne vrijednosti te identitet Zadra i šire regije. Organizacijom, suorganizacijom i ugošćavanjem izložbi drugih ustanova te organizacijom stručnih i znanstvenih skupova, radionica, kulturnih manifestacija, koncerata i promocija Narodni muzej Zadar predstavlja nezamjenjivu kulturnu, obrazovnu, društvenu i turističku točku grada i županije.

U svom sastavu NMZ objedinjuje šest odjela: Etnološki odjel, Prirodoslovni odjel, Galeriju umjetnina i odjel Muzej grada Zadra, Odjel muzejske dokumentacije i Pedagoško-andragoški odjel; izložbene paviljone: Gradsku ložu, Kneževu i Providurovu palaču (ujedinjene pod nazivom II Palače), multimedijalni posjetiteljski centar Mali arsenal; dislocirane područne zbirke na otoku Ižu: Područnu etnografsku zbirku Veli Iž i Područnu kulturno-povijesnu zbirku Mali Iž; muzejske službe: Služba za opće, pravne i financijske poslove i Službu za održavanje i tehničke poslove.

ETNOLOŠKI ODJEL

Godine 1950., 30. travnja, uz stručnu pomoć djelatnika zagrebačkog Etnografskog muzeja, otvoren je Etnološki odjel u Gradskoj straži. Prvotnu osnovicu zbirke Etnografskog odjela činilo je dvjestotinjak različitih predmeta (tekstil, nakit, oružje i drveni predmeti), tj. zbirka Dušana Jurkovića, pravnika, koji je bio i prvi upravitelj Narodnog muzeja Zadar. Danas Etnološki odjel sadrži 15 zbirki s više od 5 000 predmeta: zbirka Nošnji, zbirka Nakita, zbirka Oružja, zbirka Kućnog tekstila, zbirka Narodnog gospodarstva, zbirka Pokućstva i sitnog inventara, zbirka Keramike, zbirka Rukotvorstva i obrta, zbirka Glazbenih instrumenata, zbirka Običaja i vjerovanja, zbirka Slika, starih Fotografija i razglednica, zbirka Obitelji Petrović, zbirka Suvenira, zbirka Tkanja i tapiserija Ivana i Ane Tomljanović, Područna zbirka Veli Iž.

Etnološki odjel prikuplja tradicijsku seosku kulturu sjeverne Dalmacije koja se dijeli na dinarsko i jadransko područje. Svi postavi naglašavaju specifičnosti tih kultura prikazujući ih kroz različite teme. Spoznaja da se etno baština najbolje upoznaje kroz aktivno usvajanje usmjerila je Etnološki odjel prema organiziranju različitih radionica. Cilj ovih radionica je upoznavanje prvenstveno nastavnog kadra s tradicijskom kulturom sjeverne Dalmacije kao značajnim dijelom kulturnog identiteta ovog područja te mogućom primjenom i preinakama određenih segmenata u suvremenom životu. Pod svojim okriljem brine se i za Područnu etnografsku zbirku Veli Lž koja je nastala zalaganjem lokalnih pojedinaca 1975. godine. Tada su, uz pomoć i suradnju Etnografskog odjela, napravili postav od darovanih predmeta isključivo domaće etnološke građe. Zbirka je smještena u bivšem ljetnikovcu zadarske plemićke obitelji Fanfogna iz XVIII. st. i broji 781 predmet.

Etnološki odjel danas nije samo mjesto upoznavanja seoske tradicijske kulture sjeverne Dalmacije već i mjesto dijaloga stanovništva ovog područja s vlastitom kulturnom baštinom i traženja vlastitog kulturnog identiteta u suvremenim kulturnim i civilizacijskim okolnostima. (tekst: Jasenka Lulić-Štorić, etnologinja Marija Šarić-Ban, kustosica, voditeljica Etnološkog odjela NMZ)

PRIRODOSLOVNI ODJEL

Temeljna djelatnost sastoji se od prikupljanja i istraživanja prirodnina te znanstvene i stručne obrade prikupljenog prirodoslovnog materijala. To se odvija kroz različite aktivnosti koje obuhvaćaju skupljanje građe, prepariranje, identifikaciju, dokumentaciju, zaštitu i prezentaciju fundusa kroz povremenu izložbenu djelatnost ili druge edukativne manifestacije. Korijene vuče još od vremena francuske vladavine u Zadru kad je u sklopu Zadarskog liceja namjesnik Vincenzo Dandolo uložio velika sredstva u osnivanje Prirodoslovnog kabineta. Kako su brojne vrste biljnog i životinjskog svijeta pod strogim režimom zaštite, mnoge vrste se više ne izuzimaju iz prirode već se fotografiraju. Stoga fotografija prirodnina ima sve veći značaj. Cilj Prirodoslovnog odjela je njegov daljnji razvoj kako u stručnom tako i u znanstvenom pogledu što podrazumijeva i daljnje dopunjavanje zbirki novim materijalom koji bi u konačnici svojim opsegom prezentirao bogatstvo i raznolikost Zadarske županije. Na taj će se način stvoriti jedinstvena zbirka koja će kao neprocjenjiva baza podataka biti dostupna stručnjacima i široj javnosti, a kao dokument ovog vremena će se čuvati za buduće generacije. (tekst: Snježana Vujčić-Karlo, muzejska savjetnica, voditeljica Prirodoslovnog odjela NMZ)

GALERIJA UMJETNINA

Osnovana je nakon Drugog svjetskog rata u potpuno razorenom gradu 10. listopada 1948. godine. Od osnutka do 1963. godine bila je samostalna ustanova. Muzejsko-galerijsko poslanje Galerije obuhvaća skupljanje umjetnina uglavnom s područja Hrvatske, čuvanje građe, istraživanje i predstavljanje fundusa te prezentiranje zbivanja na suvremenoj umjetničkoj sceni putem studijskih, monografskih, retrospektivnih i tematskih izložbi te međumuzejskih i međunarodnih razmjena. Fundus od početnih 80 radova narastao je otkupima i donacijama na 2100 umjetničkih predmeta. Tome treba dodati i oko 30 tisuća negativa fotoreporterskog opusa Ante Brkana.

Galerija umjetnina u svom fundusu posjeduje umjetnine XVII., XVIII. i XIX. st. te čuveni „Ugljanski triptih“ iz XIII. st. (stalna posudba SICU), a najveći dio pripada XX. stoljeću. Građa je podijeljena na: Zbirku ikona, Zbirku starog slikarstva, Zbirku umjetnosti XIX. i prve polovine XX. st., Zbirku suvremene umjetnosti, Legat Ivana Palčića, Zbirku fotografija, Zbirku negativa Ante Brkana i Zbirku Novaković. Prezentira umjetničku građu (slikarstva, kiparstva, fotografije,

umjetnosti novih medija...) putem izložbi studijskog, tematsko-problemskog, monografskog, retrospektivnog i revijalnog karaktera. (tekst: Nevena Štokić, viša kustosica, voditeljica Galerije umjetnina NMZ, Koralka Alavanja, kustosica)

MUZEJ GRADA ZADRA

Osnovan je 1. siječnja 1960. godine, kao samostalna pravna osoba, potom se u prosincu 1962. godine integrira u Narodni muzej Zadar pod imenom Kulturno-historijski odjel. Stvaranjem neovisne Republike Hrvatske dolazi do reorganizacije Narodnog muzeja, spajaju se dva odjela, Kulturno-historijski odjel i Odjel radničkog pokreta, NOB-a i socijalističke izgradnje (skraćeno nazvan Odjel revolucije) u odjel Muzej grada Zadra. Djeluje u zgradi koja je do Napoleona bila krilo samostana sv. Krševana, pretvoreno kasnije u Licej, a potom u pučku školu i ekonomski tehnikum. U savezničkom bombardiranju tijekom Drugog svjetskog rata zgrada je stradala i obnovljena je 1962. godine za potrebe Muzeja grada Zadra. Sakuplja kulturna dobra nastala u razdoblju od kraja XIII. st. do danas, a građa je podijeljena na kulturno-povijesnu zbirku i zbirku novije povijesti. Stalni postav, do izrade novog, zamjenjuje stalna izložba

Šest salonskih priča (Povijesni ambijenti Narodnog muzeja Zadar) u Svečanim dvoranama Kneževe palače, koja govori o šest povijesnih razdoblja ovog grada.

Područna kulturno-povijesna zbirka Mali Iž osnovana 1978. godine i od tada je pod stručnom skrbi odjela Muzej grada Zadra. Obrađuje kulturnu povijest otoka Iža od prapovijesti do današnjih dana, s posebnim osvrtom na stradanje Maloižana u Drugom svjetskom ratu od talijanskih fašističkih okupatora. Smještena je u zaseoku Knež u Malom Ižu na otoku Ižu. (tekst: Ivana Dražić, viša kustosica, Hrvoje Perica, viši kustos, voditelj odjela Muzej grada Zadra).

PEDAGOŠKO-ANDRAGOŠKI ODJEL

Pedagoško-andragoški odjel je osnovan kao Pedagoška služba Narodnog muzeja Zadar u lipnju 2009. godine zapošljavanjem prvog muzejskog pedagoga (Branislav Jelenić) u Narodnom muzeju Zadar. Djelovanje se odnosi na ostvarivanje integrativne uloge i značaja u organizaciji odgojno-obrazovne i promidžbene komponente svih odjela Narodnog muzeja Zadar. Ta uloga i značaj se očituje u animiranju predškolskih ustanova, osnovnih, srednjih škola i fakulteta, domova za starije i nemoćne osobe, doma za odgoj djece i mladeži,

bolničkog dječjeg odjela, te udruga za osobe s teškoćama u razvoju bez obzira na životnu dob osoba. Animacija i suradnja s navedenim ustanovama koje djeluju na području grada Zadra i Zadarske županije realizira se putem edukativnog programa koji je u odjelima Narodnog muzeja Zadar osmišljen za osobe željne znanja i novih iskustava.

Zahvaljujući specifičnosti rada odjela Narodnog muzeja Zadar (Etnološki odjel, Prirodoslovni odjel, odjel Muzej grada Zadra i Galerija umjetnina) moguća je raznolikost programa kojim se mogu zadovoljiti različiti interesi posjetitelja, a koji, između ostalog, sadrži edukativne radionice, pričaonice, igraonice, stručna vodstva, izložbe i razne likovne, literarne i fotografske natječaje prilagođene svim dobnim skupinama. Sudjelujući u programu, posjetitelji dolaze u direktan kontakt sa predmetima kulturne i prirodne baštine, te s radom Muzeja. Muzej im postaje bliska ustanova u kojoj postoji više načina za stjecanje novih znanja ili obnavljanje postojećeg znanja, mjesto na kojem sa svakom aktivnošću mogu nešto novo naučiti, te mjesto koje im pruža priliku da vide i osjete važnost kulturne i prirodne baštine koja je dio njihovog identiteta. Potreba stvaranja tradicije održavanja edukativnih radionica je prepoznata, a trudom i radom svih sudionika procesa prenošenja i očuvanja kulturne i prirodne baštine, stvara se tradicija usvajanja baštinskih vrednota na edukativno zabavan i zanimljiv način. (tekst: Lucija Sekula, viša kustosica pedagoginja)

ODJEL MUZEJSKE DOKUMENTACIJE

Odjel muzejske dokumentacije je osnovan kao Dokumentacijska služba Narodnog muzeja Zadar 2000. godine s ciljem organiziranja i planiranja poslova dokumentacije za sve odjele muzeja, što se prvenstveno odnosi na vođenje Knjige ulaza i Knjige izlaza predmeta, te obradu fondova sekundarne dokumentacije.

Od samog početka cilj je bio osnovati sekundarne dokumentacijske fondove kojih u muzeju do tada nije bilo ili su se vodili odvojeno po odjelima, a bitni su za pružanje informacija o cjelovitom stručnom djelovanju muzeja kroz povijest.

Sustavno vođenje i međusobno povezivanje fondova sekundarne dokumentacije omogućuje sveobuhvatan uvid u cjelokupnu popratnu aktivnost muzeja kroz povijest. Primjena ovih fondova najzastupljenija je u internom muzejskom radu, u pripremi izložbi i prezentacija, a na upit su fondovi dostupni vanjskim korisnicima.

Osim navedenog, u Odjelu muzejske dokumentacije digitalizira se postojeća analogno snimljena fotografska građa. Također se organizira fotografiranje izložbi i događanja u muzeju. Sve fotografije izložbi i događanja, kako digitalizirane iz analognih medija, tako i one primarno nastale u digitalnom obliku pohranjuju se i čuvaju u Odjelu. U Odjelu se prikuplja, digitalizira i čuva hemerotečna građa, te se digitaliziraju i arhiviraju dokumenti o povijesti odjela i muzeja, te dokumenti o zbirkama i ostalim događanjima. Digitalno i fizički pohranjuju se i evidentiraju muzejska izdanja, plakati i pozivnice, te video materijal vezan uz muzejski fondus i aktivnosti. Odjel muzejske dokumentacije participira u davanju stručne pomoći učenicima, studentima i ostalim korisnicima, te organizacijom stručnih predavanja i sudjelovanjem na stručnim skupovima djeluje i u edukativnom poslanju muzeja. (tekst: Natali Čop, muzejska savjetnica).

Članak 3.

„Muzejska djelatnost obuhvaća poslove nabave muzejske građe, istraživanja, stručne i znanstvene obrade te njezine sistematizacije u zbirke, zatim trajne zaštite muzejske građe, muzejske dokumentacije i baštinskih lokaliteta i nalazišta u svrhu osiguranja dostupnosti, obrazovanja, tumačenja i predstavljanja javnosti muzejske građe kao kulturnoga materijalnog i nematerijalnog dobara dijelova prirode.

Muzej je pravna osoba ili ustrojstvena jedinica pravne osobe (muzej u sastavu) koja obavlja muzejsku djelatnost u svrhu proučavanja, obrazovanja i uživanja u materijalnoj i nematerijalnoj baštini čovječanstva i njegova okoliša, u službi društva i njegova kulturnoga i gospodarskoga razvitka, otvorena za javnost.

Javni muzej je neprofitna pravna osoba kojoj je osnivač Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravna osoba u njihovom pretežitom vlasništvu

Privatni muzej je muzej kojemu je osnivač druga pravna ili fizička osoba

Galerija je pravna osoba ili ustrojstvena jedinica unutar pravne osobe koja nema muzejsku građu i obavlja muzejsku djelatnost prezentiranjem javnosti civilizacijskih, kulturnih materijalnih i nematerijalnih dobara te dijelova prirode u skladu s uvjetima propisanim ovim Zakonom

Muzejska građa su sva civilizacijska, kulturna materijalna i nematerijalna dobra i dijelovi prirode u muzeju koja su dio nacionalne i općeljudske baštine

Muzejski predmet je inventarizirani predmet koji je nakon istraživanja i obrade prepoznat kao predmet civilizacijskoga, kulturnoga, prirodnoga i povijesnoga značenja
Muzejska zbirka je skup inventariziranih muzejskih predmeta, sistematiziran i obrađen na stručan način, povezanih po jednoj ili više značajki kulturnih, prirodnih, povijesnih, znanstvenih ili umjetničkih vrijednosti

Muzejska dokumentacija je sustavno izrađen, prikupljen, organiziran i pohranjen skup podataka koji je nastao tijekom procesa stručne obrade, zaštite i prezentacije svih muzejskih predmeta koji govore o njihovu stvaranju, svojstvima, povijesti, stjecanju, konzervaciji i prate sve ostale promjene od njihova ulaska u muzej“

Članak 7.

”Muzej:

1. Prikuplja muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju sukladno svojoj misiji i politici prikupljanja
2. Čuva muzejske predmete u odgovarajućim uvjetima i štiti cjelokupnu muzejsku građu, muzejsku dokumentaciju, baštinske lokalitete i nalazišta u svrhu obrazovanja, proučavanja i uživanja u skladu s propisima o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

3. Vodi propisanu dokumentaciju o muzejskim predmetima, zbirkama i aktivnostima muzeja
4. Organizira stalne i povremene izložbe
5. Organizira istraživanja, izdavačku djelatnost, predavanja, konferencije i stručne skupove te organizira edukativne aktivnosti i radionice
6. Podržava i organizira umjetnička i kulturna događanja u okviru svoga djelokruga
7. Osigurava da poslove upravljanja muzejskom zbirkom obavljaju stručni muzejski djelatnici sukladno standardima
8. Osigurava dostupnost zbirki u obrazovne, stručne i znanstvene svrhe
9. Osigurava prihvatljivo okruženje za javnosti i dostupnost građe
10. Provodi digitalizaciju muzejske građe
11. Obavlja reviziju muzejske građe u muzeju i dostavlja o tome izvješće ministarstvu nadležnom za poslove kulture i osnivaču
12. Obavlja procjenu povijesne, znanstvene, umjetničke i tržišne vrijednosti muzejske građe za potrebe upravljanja imovinom, za osiguranje i otkup
13. Izrađuje stručna mišljenja, vještačenja i elaborate o muzejskom predmetu, građi, zbirci o kojoj skrbi i drugim kulturnim dobrima te dijelovima prirode
14. Može organizirati izradu i prodaju suvenira i predmeta vezanih uz fundus i program muzeja te prodaju svih publikacija, kataloga, knjiga, časopisa, plakata, grafika u vlastitom izdanju ili izdanju drugih muzejskih ustanova i nakladnika vezanih uz muzejsku građu i muzejsku djelatnost, kulturu i zaštitu kulturne i prirodne baštine
15. Obavlja i druge djelatnosti sukladno ovom Zakonu i posebnom zakonu“

Članak 9

„Muzej može muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju pribavljati kupnjom, darovanjem, nasljeđivanjem, zamjenom, terenskim radom i istraživanjem te na drugi zakonom dopušten način“

Članak 18

„Muzej se može osnovati ako su osigurani uvjeti sukladno standardima iz Članka 19. ovoga Zakona:

- Muzejska građa
- Muzejska dokumentacija relevantna za vrstu muzeja koji se osniva
- Prostor za obavljanje djelatnosti
- Oprema i sredstva za rad te sustav osiguranja za zaštitu muzejske građe i muzejske dokumentacije
- Rad stručnih djelatnika
- Plan skupljanja muzejske građe
- Plan rada i razvitka muzeja“

Članak 22

„Tijelo javnoga muzeja su ravnatelj, upravno vijeće i stručno vijeće, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno“

<https://www.zakon.hr/z/302/Zakon-o-muzejima>

Pravilnik

O stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije

“II VRSTE MUZEJA

Članak 3.

(1) Muzeji prema značenju i vrijednosti građe te teritorijalnom području obavljanja muzejske djelatnosti mogu biti nacionalni, regionalni i lokalni bez obzira na osnivača, a prema vrsti građe mogu biti opći i specijalizirani.

(2) Vrstu muzeja iz stavka 1. ovog članka utvrđuje Hrvatsko muzejsko vijeće na temelju mišljenja stručnog povjerenstva za utvrđivanje postojanja uvjeta za osnivanje muzeja.

Nacionalni muzej

Članak 4.

(1) Nacionalni muzej obavlja muzejsku djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku i ima muzejsku građu i dokumentaciju koja je od osobitog značenja za Republiku Hrvatsku kao dio nacionalne i općeljudske baštine.

Regionalni muzej

Članak 5.

Regionalni muzej obavlja muzejsku djelatnost na području jedne ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i ima muzejsku građu i dokumentaciju koja je od osobitog značaja za to područje.

Lokalni muzej

Članak 6.

Lokalni muzej obavlja muzejsku djelatnost na određenom lokalnom području i ima muzejsku građu i dokumentaciju koja je od osobitog značaja za jednu ili više jedinica lokalne samouprave.

Opći muzeji

Članak 7.

Opći muzej ima najmanje dvije raznorodne zbirke muzejskih predmeta koje predstavljaju kulturno-povijesne, umjetničke, znanstveno-tehničke, prirodne i/ili druge značajke teritorija za koji je muzej osnovan.

Specijalizirani muzeji

Članak 8.

(1) Specijalizirani muzeji imaju najmanje jednu zbirku muzejskih predmeta od interesa za jednu ili više srodnih temeljnih znanstvenih i umjetničkih disciplina ili jednu ili više specifičnih ljudskih djelatnosti.

(2) Specijalizirani muzeji su arheološki, etnografski, muzeji znanosti i tehnike, povijesni, prirodoslovni, umjetnički i muzeji primijenjenih umjetnosti te ostali specijalizirani muzeji.

(3) Arheološki muzeji imaju zbirke i dokumentaciju arheološke građe pretpovijesnog, antičkog i srednjovjekovnog i novovjekovnog razdoblja domaćeg ili stranog podrijetla, a prema potrebi i pojedine skupine srodne relevantne građe.

(4) Etnografski muzeji imaju zbirke i dokumentaciju koje se odnose na materijalnu i nematerijalnu kulturu svakodnevice u prošlosti i sadašnjosti, hrvatskog, europskog i izvan europskog sociokulturnog konteksta.

(5) Muzeji znanosti i tehnike imaju zbirke i dokumentaciju iz područja znanstvenih i tehničkih dostignuća.

(6) Povijesni muzeji imaju zbirke i dokumentaciju koje prate povijesni razvitak države, regije ili jedinice lokalne samouprave u određenom razdoblju ili obrađuju određeni povijesni događaj ili proces, a uključuju i memorijalne muzeje, vojne muzeje, muzeje povijesnih postrojbi, muzeje povijesnih osoba i povijesne lokalitete (zgrade, područja).

(7) Prirodoslovni muzeji su muzeji koji imaju zbirke prirodnina i dokumentaciju iz područja prirodnih znanosti.

(8) Umjetnički muzeji i muzeji primijenjenih umjetnosti jesu muzeji koji imaju zbirke i dokumentaciju iz područja umjetnosti i primijenjenih umjetnosti, a mogu biti muzeji pojedinih umjetničkih vrsta, poput muzeja likovnih umjetnosti, fotografije, filma, arhitekture, kazališta, dizajna, kostima, književnosti, glazbe, umjetničkog obrta i slično ili muzeji pojedinih umjetničkih razdoblja.

(9) Ostali specijalizirani muzeji jesu oni koji ne pripadaju nijednoj od prethodno navedenih vrsta, a posjeduju zbirke od interesa drugih znanstvenih disciplina ili su vezani uz neku specifičnu ljudsku djelatnost.

Muzej zajednice, ekomuzej i samostalna zbirka

Članak 9.

Muzej zajednice, ekomuzej i samostalna zbirka jesu modeli održivog upravljanja prirodnom i kulturnom baštinom koji koriste mehanizme partnerstva, umrežavanja i/ili baštinskog aktivizma u svrhu cjelovitog pristupa očuvanju, interpretaciji i prezentaciji baštine na određenom području, a mogu biti opći i specijalizirani ovisno o vrsti baštine koju čuvaju, interpretiraju i prezentiraju.

Galerija

Članak 10.

Galerija je pravna osoba ili ustrojstvena jedinica unutar pravne osobe koja u pravilu nema vlastitu muzejsku građu i obavlja muzejsku djelatnost prezentiranjem javnosti civilizacijskih, kulturnih materijalnih i nematerijalnih dobara te prirodnina.

Namjena muzejskih prostora

Članak 22.

Prema namjeni muzejski se prostori dijele na:

- čuvaonicu: zatvorenu, poluotvorena, otvorenu, studijsku i trezor
- izložbeni prostor: za stalne i povremene izložbe
- prostor za muzejsku dokumentaciju: čuvaonicu muzejske dokumentacije
- prostore za stručna i znanstvena istraživanja
- prostor za edukativni rad: radionicu, igraonicu, predavaonicu
- restauratorsku i preparatorsku radionicu: prema vrsti materijala
- prostor za prijam građe i manipulaciju njome
- knjižnicu
- prostor za rad s korisnicima: čitaonicu s pristupom informacijsko-dokumentacijskom sustavu
- prostor za uvid u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju
- prostor za prijam novih predmeta (karantena)
- radionicu za tehničku pripremu izložbi
- fotografski studio
- prijamne prostore: ulazni, informativni punkt, garderobu, sanitarni čvor
- radne sobe: za stručne tehničke djelatnike, upravu muzeja i administraciju
- pismohranu
- prodajne i ugostiteljske prostore
- ostale prostorije.

Članak 23.

(1) Za obavljanje muzejske djelatnosti, ako ovim Pravilnikom nije drugačije određeno, muzej mora imati primjereno opremljene prostore u skladu s vrstom i opsegom muzejske građe i muzejske dokumentacije te u skladu s brojem zaposlenih djelatnika, i to:

- prostor za čuvanje muzejske građe i muzejske dokumentacije
- izložbeni prostor
- prijamni prostor i ostale potrebne prostore za korisnike (garderoba i sanitarni čvor)
- prostore za provedbu zaštite, prijam građe i manipulaciju njome
- prostore za stručno, tehničko i administrativno osoblje
- ostale specifične prostore od značenja za obavljanje muzejske djelatnosti.”

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2023_12_150_2165.html

Pravilnik

O stručnim muzejskim zvanjima i drugim zvanjima u muzejskoj djelatnosti te uvjetima i načinu njihova stjecanja

“II. STRUČNA MUZEJSKA ZVANJA

Članak 3.

(1) Temeljno stručno muzejsko zvanje je kustos.

(2) Pomoćna stručna muzejska zvanja su:

- muzejski tehničar
- preparator.

(3) Viša stručna muzejska zvanja su:

- viši kustos
- viši kustos pedagog
- viši kustos dokumentarist
- muzejski savjetnik
- muzejski savjetnik pedagog
- muzejski savjetnik dokumentarist
- viši muzejski tehničar
- viši preparator.

(4) Stručna muzejska zvanja preparator i viši preparator mogu se prema odredbama ovoga Pravilnika steći u muzejima koji obavljaju muzejsku djelatnost u prirodoslovnome području.

Članak 4.

(1) Stručna muzejska zvanja su i konzervator-restaurator, restaurator tehničar i viši restaurator tehničar te odgovarajuća viša zvanja iz područja konzervatorsko-restauratorske djelatnosti koja se stječu u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara.

(2) Drugim zvanjima u muzejskoj djelatnosti u smislu ovoga Pravilnika smatraju se i stručna zvanja iz područja knjižnične i arhivske djelatnosti koja zaposlenici u muzejima stječu u skladu s propisima koji uređuju knjižničnu i arhivsku djelatnost.

(3) Druga zvanja u muzejskoj djelatnosti, informatičar, viši informatičar, informatičar savjetnik, voditelj marketinga, viši voditelj marketinga, savjetnik za marketing, voditelj odnosa s javnošću, viši voditelj odnosa s javnošću i savjetnik za odnose s javnošću, fotograf i viši fotograf stječu se rasporedom na radno mjesto prema općem aktu muzeja kojim se propisuju uvjeti i način stjecanja ovih zvanja.”

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_10_104_2089.html

IZVORI

Poglavlje „Za one koji žele znati više“ O Narodnom muzeju Zadar - Ivana Dražić, Hrvoje Perica, Jasenka Lulić-Štorić, Marija Šarić-Ban, Nevena Štokić, Koraljka Alavanja, Snježana Vujčić-Karlo, Natali Čop, Lucija Sekula

Zakon o muzejima (NN 61/18, 98/19, 114/22, 61/18) <https://www.zakon.hr/z/302/Zakon-o-muzejima>

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2023_12_150_2165.html

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_10_104_2089.html

<http://www.icom-croatia.hr/aktivnosti/icom-definicija-muzeja-2022/>

Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024. <https://www.enciklopedija.hr/>

<https://djecjikutak.muzej-rijeka.hr>

<https://jezikoslovac.com/word/f369>

www.nmz.hr

<https://upisnik.mdc.hr/hr/>

Autori fotografija:

Dora Lovrić, Ivana Dražić, Žeminea Čotrić, Natali Čop, Stipe Surać, Boštjan Vučak, Snježana Vujčić-Karlo, Marija Šarić-Ban, Đani Igljić, Ive Šoša, Dražen Mimica, Martina Antićev, Lucija Sekula

Izvori fotografija:

Foto dokumentacija Narodnog muzeja Zadar;

web stranica Narodnog muzeja Zadar

Katalog “Povijest jedne restauracije”

www.pexels.com

www.wikipedia.hr

www.hkm.hr

<https://www.mas-zadar.hr>

POSEBNA ZAHVALA DJECI I
ODGAJATELJICAMA IZ DJEČJIH VRTIĆA:

**DJEČJI VRTIĆ RADOST, PODRUČNI OBJEKT
VRULJICA, ODGOJNA SKUPINA PERLICE
(ODGAJATELJICE A. BAJLO, M. VRANIĆ)**

**DJEČJI VRTIĆ RADOST, PODRUČNI OBJEKT
VRULJICA, ODGOJNA SKUPINA ZMAJICI
(ODGAJATELJICE V. PETROVIĆ, K. MEDINI)**

**DJEČJI VRTIĆ LATICA, MJEŠOVITA GRUPA
„DUPINI“ (ODGAJATELJICE: S. RISTIĆ, C. VULIĆ
STOŠIĆ, G. KOVAČEVIĆ)**

NA NJIHOVIM ZANIMLJIVIM ODGOVORIMA I
SUDJELOVANJU U KREIRANJU PEDAGOŠKOG
VODIČA

IMPRESSUM

Nakladnik: **Narodni muzej Zadar**

Za izdavača: **Vesna Sabolić**

Urednica: **Lucija Sekula**

Autor teksta: **Lucija Sekula**

Grafičko oblikovanje i dizajn: **Gordana Brborović**

Tisak: **FG grafika**

Naklada: **500 komada**

Zadar, prosinac, 2024. godine

ISBN 978-953-7477-87-5

VIDIMO SE
U MUZEJU!

